

פרשת ויחי
גליון 194
תשע"ח

מסגרת חינוך ומסר
של
רבתינו

משנת חכמים

אמונה והשתדלות ♦ הרה"ג רבי מרדכי חייקין שליט"א

הקב"ה נתן לנו את התפקיד ש"יוסף הוא המשביר".

"הלא לאלוקים פתרונים ספרו נא לי", לא חשש לומר לפרעה את האמת.

"רועה ישראל האזינה נוהג כצאן יוסף" וגו' (תהלים פ'). יוסף במלכותו בשנות השובע והרעב, נהי' סמל ודוגמא למלכות גדולה ומשובחת והנהגה ראויה, עד כדי כך שאנחנו מבקשים מהקב"ה שיתנהג עמנו כשם שיוסף נהג במלכותו. וכן איתא בילקוט תהילים שם, יוסף כנס משנות השובע לשנות הרעב אף אנו כנס לנו מחיי העוה"ז לחיי העוה"ב. מה יוסף כלכל לכל אחד כפי מעשיו שנאמר "ויכלכל יוסף את אביו" אף אנו כלכלנו לפי מעשינו. עכ"ל הילקוט. ואכן יוסף ידע את תפקידו זה כמו שאמר לאחים (פ' ויחי, שביע) "אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם".

ולכן מאחר וידע שאצל אחיו השבטי קה שהמה "רחמנים בני רחמנים" מתאימה השתדלות ע"י תחנונים לכן התחנן אליהם. ותחנונים אלו נקבעו בתורה כדבר חיובי. לא כן כאשר השתדל אצל שר המשקים בלשון כפולה "זכרתי והזכרתני", ונחשבת השתדלות זו מופרזת קצת, שהרי אין דרכו של שר המשקים לזכור לטובה שעשו לו, נענש על זה בשנתיים נוספות בבור. אכן אחרי שהשתדל בתחנונים אצל אחיו ולא היו תוצאות חיוביות מבקשתו אליהם אז ברור ה' ליוסף שכך רצון ה', ולכן אומר בבהירות גמורה "לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלוקים". וכן ברור לו שאין שום אפשרות להרע לאחים נגד רצון ה'.

ויש א"כ לשאול על הפסוק בפרשת מקץ "בהתחננו אלינו", דהיינו שביקש מאחיו בתחנונים שלא יזרקוהו לבור, ומדוע ביקש מהם ה' לו להתפלל לד' בלבד, כי הרי אמר מפורש שלא הם שלחו אותו כי האלוקים א"כ ראוי להתחנן לאלוקים ומדוע התחנן לאחים שלא ימכרוהו.

מכאן למדים אנו שאמונתו הברורה, הבהירה והאיתנה של יוסף אינה סותרת השתדלות המחוייבת עפ"י התורה. וכמו"כ ממלא הוא את תפקידו - להיות משביר

"אמונתו הברורה והבהירה מחייבת לא לשתוק כשפרעה אומר דברי כפירה חלום לפתור אותו" כאילו מכוחות עצמך, והוא מוכרח להזדעק ולומר את האמת "בלעדי, אלוקים יענה את שלום פרעה", הוא חייב לזעוק את זעקת האמת"

הארץ בשלימות - ובלי עצלות כלל, ואינו פוטר א"ע באומרו מה שהקב"ה רוצה שיהי' - זה מה שיהי' וממילא אינני צריך לדייק במילוי תפקידי. דהנה רואים שדאג לכלכל את כולם באופן הנעלה ביותר עד שהנהגתו הפכה למשל "נוהג כצאן יוסף", וכן קיבל ע"ע את התפקיד לכלכל את אחיו ובית אביו מאחר

ומאידך גיסא, רואים שיוסף לא החשיב א"ע כלל, כמו שאמר להם (שיש) "אל תיראו כי תחת אלוקים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחיות עם רב". ופירש"י, אם הייתי רוצה להרע לכם כלום אני יכול והלא אתם כולכם חשבתם עלי רעה והקב"ה חשבה לטובה והאיך אני לבדי יכול להרע לכם. עכ"ל.

כמו"כ רואים את אמונתו האיתנה של יוסף בפרשת ויגש שאמר לאחיו "לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלוקים". עוד פוגשים את תוקף אמונתו בעומדו לפני פרעה אחרי שתיים עשרה שנה בבור, אמר לפרעה באומץ רב "בלעדי, אלוקים יענה את שלום פרעה" ולא פחד שאם הוא סותר את דברי המלך הרי הוא עלול להענש בעוד שנים רבות בבור או בגו"ד מות. וזאת למרות שידע כי ביכלתו לפתור חלומות כמו שאמר לשר המשקים ולשר האופים

כמו"כ אמונתו הברורה והבהירה מחייבת לא לשתוק כשפרעה אומר דברי כפירה "תשמע חלום לפתור אותו" כאילו מכוחות עצמך, והוא מוכרח להזדעק ולומר את האמת "בלעדי, אלוקים יענה את שלום פרעה", הוא חייב לזעוק את זעקת האמת.

יוסף הצדיק חש זאת בצורה ברורה כ"כ שאפי' פרעה הבין זאת, והתבטא "אחרי הודיע אלוקים אותך את כל זאת".

וזהו גם שלמות האמונה עבורנו, להיות בעולם ברור של הנהגת ד' יתברך בלבד. וגם כאשר אנו עושים השתדלות להשיג צרכינו, לא להיות להוטים אחרי ההשתדלות ובוודאי לא לתלות את בטחוננו בהשתדלות שלנו.

נסתלקה מאתנו השבוע אם בישראל, אשר משפחת תושבי "ממלכת התורה" חבים לה הכרת טובה על חלקה הגדול בעיצוב חיי התורה שבממלכתנו, יחד עם בעלה הגדול. כמו אצל יעקב ולאח, גם כאן ראינו את השילוב שבין האיש הגדול מבקש האמת עם ה"אשה גדולה", אשר גידלו יחדיו משפחה מפוארת. התהלכו לתומם, וזכו לאשרי בנייהם אחריהם. ואנו ראינו ולמדנו ונמשיך ללמוד כיצד נבנים וכוונים. עד שייאמר גם עלינו "מתהלך בתומו צדיק, אשרי בניו אחריו"

(מתוך משנת הלקח - הגר"י בייפוס - עמ' ב')

משנת היום

אופק רכסים

4:12	הדלקת נרות
6:41	זריחה
	סו"ק ש:
8:23	מג"א
8:33	(מג"א 72)
9:12	גר"א
10:02	סו"ז תפילה (ב)
11:42	חצות
4:42	שקיעה
5:23	צאת השבת
5:55	ר"ת

לעילוי נשמת הרבנית מרת לאה פרומט בה"ר חיים יוסף ע"ה קה"ק ת.ג.צ.ב.ה.

להערות והארות ולמשלוח חומר לעורך
בפקס: 153-4-653-1557

לתרומות והנצחות
בטל: 054-84-68706
ובמוקד "גדרים פלוס"
'קרן תורתנו' קוד 103

לקבלת העלון במייל:
Mishnatar@gmail.com

עינינו ראו
מעשים, עובדות והנהגות ממורן המשגיח זצוק"ל מכלי ראשון

משנת המוסר
ממשתנו של מרן המשגיח זצוק"ל

כוחו של מהייב

מעשיו הפסידו לו את שיוכל היה לזכות. ראובן היה ראוי לשלש מתנות, בכורה, מלכות, וכהונה. שלש מתנות אלו הם מעידות על הקרעבה המיוחדת שבהם ללהקב"ה. על מלך מברכים שחלק מכבודו ליראיו. להיות מלך ישראל. כהונה, לקרב את ישראל להקב"ה. ובגלל מהירותו הפסיד את שלש מתנות נפלאות אלו. וכמו שפירש רש"י 'מיהר להראות כעסו'.

הבדל בחידושי תורה של אותו, כשהיה מחוייב למסור שיעורים, לבין כשפסק מלמסור. כשהיה מחוייב לומר חידושי

"שים נא ירך תחת ירכי ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים"

המתבונן בפסוקים אלו תמה, וכי יעקב אבינו לא סמך על הבטחת בנו האהוב שיעלה את עצמותיו לארץ ישראל, עד כדי שהוצרך להשביעו. אך ביאור הדברים כתוב ברמב"ן. ודאי יעקב אבינו סמך בהחלט שיוסף יעשה כל מאמץ למלאות את רצונו, אך חשש שעדיין אם יהיה אונס, כגון שפרעה יבקש שאחיו יקברוהו ולא הוא, או שיבקש שישאיר אותו בארצו, בזה כוחו של יוסף לא יעמוד. אך לאחר המחייב העצום שהשביעו, היה בטוח נאמנה שיקיים את בקשתו.

אמרת המשנה

אמרות חכמה ומוסר מאת מרן המשגיח זצוק"ל

◆ טענה אנוש ◆

"הג"ד שלמה זלמן אויערבך זצ"ל נשאל: מה עדיף, להאריך בכקשות פרטיות כסוף שמונה עשרה על חשבון חזרת השי"ץ, או לקצר ולבקש במקום אחר? והשיב, שעדיף לבקש במקום אחר."

תורה טובים, היו לו כוחות חזקים יותר להשיקע.

"פחו כמים אל תותר כי עלית משכבי אביך אז חללת יצועי עלה"

תוכחה זו נאמרה על ראובן, שמהירות

התהדרטתי

בחור מצוין שעמד לקראת סיום הישיבה קטנה, שוכנע על ידי ישיבה מסוימת, לבוא ללמוד בצל קורתה, הבחור שוכנע ונרשם. לאחר מכן הרהורי חרטה מילאו את ליבו, עז היה חשקו להבחן ולהתקבל לשישיבה מצוינת מן הראשונה. עתה עמד הבחור בפני דילמה, מחד, כבר נרשם לראשונה הפחותה ברמתה, ומאידך נפשו חשקה בשישיבה המתאימה לו יותר לפי מצבו.

אביו פנה למשגיח ושטח את ספקותיו, לאחר מחשבה, ענה המשגיח, מבחינה מוסרית מותר לנסות להתקבל לשישיבה טובה יותר. אך מצד דיני ממונות יש מקום לדון. הוא שלחני לאחד מהדיינים החשובים. אגב, לפי מה שאני שאלתי את אותו הדיין, תשובתו הייתה, כי אין בכך שום בעיה. וכמובן, אין מורים הלכה מפי מעשה.

אהבת ה'

שאלתי פעם את מרן המשגיח, בתפילת מעריב "ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים" מדוע אנו צרכים לבקש זאת, וכי יש אפשרות שהקב"ה יעזבנו, הלא אנו בניו? המשגיח נהנה ופניו זרחו. תשובתו המתוקה הייתה: ודאי הקב"ה לא יעזבנו, אבל בקשתנו היא שתתחזק אהבתנו אליו וכנגד זה הקב"ה יאהבנו יותר, וכפי שכתוב 'כמים הפנים לפנים'.

שניים מקרא

לפני שנים באתי להתפלל בלי ש"ק בהיכל הישיבה. לאחר קבלת שבת עמדתי לדבר עם חבר. המשגיח ניגש אלינו כשחיכוך הלבבי על פניו, "שניים מקרא כבר סיימתם", הפטיר ולא יסף. לנו זה כבר הספיק, אכן לא הקפדנו על כד.

אחת מעבודות האדם, היא הזהירות במעשיו, או על ידי דיבוריו. אמנם מעשיו של ראובן באו מרגשות קדושים, אך אפ"כ יש תביעה עליו. מובא בספרו של הגה"ק ר' אלחנן וסרמן הי"ק קובץ הערות תשובות מהרשב"א (ח"ה סי' רלח), שם הוא כותב הדרכה לדיין היאך להגיב, על מעשים שאינם הגונים, שלכאורה מחייבים תגובה. שעליו ליהרר שקנאת ה' לא תביא אותו להעביר על המידה וקודם ישקול עם חבריו. החזו"א אמר לי פעם, שהיו קנאים בראדן שמחמת קנאותם שרפו ספרייה בראדן, ואחר כך צמחו מכך תקלות גדולות. עלינו ללמוד מכך, את חובת המתנינות, והנוק וההפסד שנגרם מן הפזיזות.

משנת הלכה

נטפי עונג שבת ויו"ט שטרם ראו אור מאת בעמח"ס 'לקח טוב'

"מתהלך בתומו צדיק אשרי בניו אחריו"

לע"נ הרבנית ל. קורמן ע"ה

הכיר יהודה למקום ואמר אמיתת הדבר ואמר (בראשית לח) צדקה ממני, ועשאו הקב"ה לנשיא."

מאין שאב יהודה כוחות כבירים אלו? קשה היה להשיב על שאלה זו, אלמלא הגילוי שגילו לנו חז"ל בדבריהם הקדושים (בראשית רבה עא, ה): "לאה תפסה פלך של הודיה, ועמדו הימנה בעלי הודיה. יהודה (בראשית לח) - 'ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני' וכו'". כח הודיה של לאה, וזכותה הגדולה בהיותה המטביעה הראשונה של מטבע הודיה. הביא לכך שבנה יהודה יודה באשמה קבל עם ועדה. והדי ההודאה מתגלגלים בעולם עד עצם היום הזה, ומלמדים את כל נושאי השם "יהודי" פרק בהליכות חיים. (על הקשר שבין הודיה לבין הודאה באשמה, עמד כבר הגר"י הוטנר בדבריו הידועים, ששורש התודה הוא בהודאה וההכרה בטובה שעליה נתונה התודה).

יהודה עמדה האפשרות להשאיר אותה בחיים, ויחד עם זאת לשמור על שמו הטוב. ובודאי שהיו כאן גם חשבונות של בזיון נורא הכרוך עם חילול השם, אשר היו נגרמים בהיוודע האמת. אולי אפילו אסור להודות בנסיבות אלה, והיה מן הראוי למצוא זכות שתציל את תמר מחד, ותמנע את חילול שמו יתברך.

כל זה לקח יהודה בודאי בחשבון, ועל הכל הוא התעלה וניער את עצמו מן החשבונות הרבים, כאשר האמת יקדה בו והיתה נר לרגלו. והיא אשר הביאה אותו להודות ולומר קבל עם ועדה - "צדקה! ממני!!"

את כל זה מבטא המדרש במלים ספורות (שמות רבה ל, יט): "ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני - כך יהודה, בא דין תמר לפניו שתשרף, והוא זיכה אותה מפני שמצא לה זכות. כיצד, היו יצחק ויעקב יושבין שם וכל אחיו, והיו מחפין אותו.

בברכה שבירך יעקב אבינו את יהודה, מתגלה גודל עוצם ההערכה היוצאת מגדר הרגיל, אשר מייחס יעקב להודאה במעשה תמר. די להציץ לדברים שאומר תרגום יונתן בן עוזיאל לפסוק "יהודה אתה יודך אחיך". אומר שם התרגום: "יהודה אתה אודיתא על עובדא דתמר (=אתה הודית על מעשה תמר), בגין כך לך יהודון אחיך, ויתקרון יהודאין על שמך" (לפיכך יודו לך אחיך ויקראו יהודים על שמך). ובהמשך הוא מברכו בהצלחה במלחמות נגד אויביו.

ננסה לשוות לנגד עינינו את יהודה עומד בפני יצחק ויעקב וכל השבטים שישבו אז בדין, כמבואר במדרש. ואף שהכירו החותמת והפתילים שהיו של יהודה, היו כל גדולי עולם אלה מחפין עליו ובטוחים שהוא חף מפשע, ומצידם הסוד היה יכול לרדת עם תמר אל הקבר ולא היה הדבר נודע לעולם. וברור שלפני

איזהו הגיבור ♦ הרב אברהם מיישקובסקי

אהר מיטתה של הרבנית מרת לאה קלרמן ע"ה

יאי למלך מדיין עם מלך".

והנה נראה דמה שיהודה ויוסף נקראו ונחשבו מלכים טפי משאר השבטים, מפני שהם עמדו בנסיונות גדולים והוכיחו שליטה עצמית יותר משאר השבטים, יהודה במעשה תמר. וכתרגום אונקלוס בראשית פרק מ"ט "יהודה את אודיתא ולא בהיתחא", וכן תרגם יוב"ע "יהודה אנתן אודיתא על עובדא דתמר", ויוסף אמרו עליו בספרי פ' האזינו "ויוסף היה במצרים, וכי אין אנו יודעים שיוסף היה במצרים אלא להודיע צדקו של יוסף שהיה רועה את צאן

ביום ראשון ו' בטבת נלקחה לבית עולמה חמותי הרבנית לאה קלרמן ע"ה, בצער וביגון התעטף יישובנו אשר רק לפני כ-ששה וחצי שבועות עברו מאז הלקח מאתנו - מורינו הגה"צ הר"ר דב זצוק"ל, וכבר לקינו בכפליים בפטירת אם בנות ישראל הדגולה בכלל ולמקומנו בפרט ובבחינת פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה.

איתא בבראשית רבה פ' ויגש פרשה צ"ג "כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו, כי הנה המלכים, זה יהודה ויוסף וכו', רעדה אחזתם שם, אלו השבטים, אמרו מלכים מדיינים אלו עם אלו אנו מה איכפת לנו,

אביו ואע"פ שנתמנה מלך במצרים הוא יוסף בצדקו", ובפרט במעשה דאשת פוטיפר, ומלך אמיתי הוא מי ששולט על עצמו, וביצרו, וכמאמרם ז"ל איזהו גיבור הכובש את יצרו, ומי שמולך על עצמו לו יאה המלוכה ולו נותן ד' מלכות על שאר העולם, ובזה הצטיינו יהודה ויוסף משאר השבטים.

כמדומה שאחד הדברים המשקפים במיוחד את דמותה של חמותי זצ"ל הוא ענין השליטה העצמית, המלכות על הלב וכל שאר האיברים, שליטה ללא מיצרים. היא קבלה בדומיה ובאהבה ייסורים

נוראים בנפש ובגוף, משיכול ילדים ועד ייסורי גוף קשים, ועל כל אלו התעלתה מעל עצמה והמשיכה בעבודת ד' שלה, האישית והציבורית, המשיכה בעבודת התפילה שהשקיעה בזה כ"כ הרבה, המשיכה להרביץ תורה ויראה בשיעורי הלכה השקפה ומוסר. המשיכה להאיר פנים לכל אחד ולסייע בעצה, ובחיוזק ועידוד בעלי ייסורים, ובהשכנת שלום בין איש לאשתו ועוד ועוד.

מעט מזער ממה שיש לכתוב אודותיה ועוד יספרו וישמעו דברים... תנצב"ה

מעשים
נחמדים
המעוררים
ליראת ה'

משנת
המעשה

מהבין סיפורים אחר מיטתו של הכימא דיהודא מרן הגרא"ל שטיינמן זצוקללה"ה - חלק ב'

המשך מעמ' קודם

זהו כוחה של האמת המנביטה מתוכה את כח ההודאה באשמה. את החינוך לאמת קיבל יהודה בודאי מאביו שהיה עמוד האמת כמו שנאמר (מ"ה ז') "תתן אמן ליעקב". ואת כח ההודאה, כאמור, "ירש" מאמו לאה. על זה נאמר (משלי כ') "מתהלך בתומו צדיק אשרי בניו אחריו". ומבאר הגר"ח מוולאז'ין (רוח חיים על אבות פ"ה) "כי כמה מידות שהצדיק טרח ויגע להשיגם, לבניו אחריו הם כטבע מוטבע, ובקצת יגיעה יגיעו לזה".

יתכן שבנוסף לכך שצאצאי הצדיק נולדים עם הכוחות הסגוליים שירשו ממנו, מתווספת לכך גם הזכות של ההורים, אשר בזכות עמלם והצטיינותם הם זוכים לצאצאים בעלי מעלה. כמו שמצינו בגמ' (מגילה יג:) "בשכר צניעות שהיתה בה ברחל, זכתה יצא ממנה שאול וכו'". אף כאן אבא איש תם מבקש האמת, ואמא לאה התופסת פלך של הודיה, זוכים ומזכים בן המזדכך ומודה על האמת.

*

דברים מרוממים אלה מהווים עידוד וציון דרך כאחת, להורים השואפים למלא את הייעוד הגדול של גידול ילדים לתורה, למצוות, ליראת שמים ולמידות טובות. נסתלקה מאתנו השבוע אם בישראל, אשר משפחת תושבי "ממלכת התורה" חבים לה הכרת טובה על חלקה הגדול בעיצוב חיי התורה שבממלכתנו, יחד עם בעלה הגדול. כמו אצל יעקב ולאח, גם כאן ראינו את השילוב שבין האיש הגדול מבקש האמת עם ה"אשה גדולה", אשר גידלו יחדיו משפחה מפוארת. התהלכו לתומם, וזכו לאשרי בניהם אחריהם. ואנו ראינו ולמדנו ונמשיך ללמוד כיצד נבנים ובונים. עד שייאמר גם עלינו "מתהלך בתומו צדיק, אשרי בניו אחריו".

ומה עם האבא?

נכנס אצלו אברך עם בנו הבר מצווה לקבלת ברכה, וביקש שהראש-ישיבה יברך את הבחור שיזכה להיות ת"ח.

לאחר שהתברך הבן, העיר נכד מרן שנכח בחדר: שהראש-ישיבה יברך גם את אבי הבחור במזל טוב.

הגיב מרן מיניה וביה: האבא לא צריך ברכה להיות ת"ח?

עם הכיסא

מנהל סמינר נכנס עם שאלה בקשר לאחת הבנות.

מה לעשות, הגרא"ל ענה הפוך ממה שההוא חשב,

ניסה לשאול את אותה שאלה מכיוון אחר - ונענה בשתיקה רועמת.

'הראש-ישיבה, איך-איך אני יכול לקום מהכיסא בלי לקבל תשובה' - 'אתה יכול לקחת את הכיסא אתך'..

בין התאות

שמעתי על אברך שבא להתיעץ עמו אם להיות ש"ץ בימים נוראים בבית הכנסת של אברכים בו הוא מתפלל, או להענות להצעה לילך להתפלל בבית הכנסת של בע"ב פשוטים ברמת גן, עם משכורת של 10,000 ש"ח.

ענה לו הגרא"ל: מה אתה רוצה שאענה לך על כזאת שאלה, איזו תאוה להעדיף, תאוות הממון או תאוות הכבוד....???

מחצית ומחצית

בני עלייה וכן...

באתי אליו עם עשיר גדול מניו יורק וכל משפחתו איתו. הצגתי לפניו את הבנים ואת החתנים, ואמרת על הבן האחרון שהוא ממש בן עלייה. הוא ענה לי בעוקצנות אופיינית: "אני לא יודע, כתוב בגמ' 'ראיתי בני עלייה והם מועטים, והיום ב"ה אכשר דרא, הרבה בני עלייה...".

מה אתה עושה לעז"ב?

יהודי א' נכנס לגרא"ל יחד עם אביו שהוא איש עסקים. באותה תקופה הוא הצטרף לביזנס של אביו.

האבא הציג את הבן, וסיפר שהבן נכנס לעסקים והוא עכשו מתעסק בתחום הזה, ואחראי על התחום ההוא וכו'.

כשסיים האב, הצביע הגרא"ל על הבן ושאל: ומה הוא עושה?

האבא חזר על מה שסיפר קודם על עיסוקי הבן.

שוב שאל הגרא"ל על הבן ומה הוא עושה...? האב ענה לו, אמרתי כבר לראש ישיבה, הוא עושה כך וכך.

אמר לו הגרא"ל, לא מה הוא עושה לפרנסה, מה הוא עושה בשביל עולם הבא...?

מי מחזיק את מי?

פעם נכנסתי עם בעל צדקה גדול וסיפרתי לר"י שהוא מחזיק תורה גדול, הרים הר"י את עיניו הטהורות ואמר לי:

משמעות היום

והוא פירוש מאמר הכתוב תוסף רוחם יגוועו (תהלים קד), שבעת פקודה כשיגיע קיצו יתלקטו כל חלקי נשמתו שנדדו ממנו כל לילה, וזהו תוסף רוחם שיתווספו בו חלקי הרוח.

ובזה האיר משמעות הכתוב שאמר ויקרבו ימי ישראל למות, פירוש חלקי הנשמה שעלו ממנו דבר יום ביומו, הן עתה קרבו כמאמר הכתוב תוסף רוחם, והוא אומר למות, והרגיש יעקב אבינו בתוספות המרובה כי באו ימי השילוח ולכן ויקרא לבנו ליוסף וגו'. עכ"ד.

ולתוספת ביאור בדברי רבינו יש להביא את דברי האריז"ל במק"א (ספר הליקוטים פרשת ויצא ועוד) וז"ל: וידוע כי הימים הם נבראים ויש בהם ממש, והם כמו מלאכים ויותר עליונים וחשובים מהם, כמש"ה (תהלים קל"ט ט"ז) ימים יוצרו, וכן (בראשית מ"ז כ"ט) ויקרבו ימי ישראל וכו' (מ"א ב'), ויקרבו ימי דוד וכו', באופן, כי הששה ימים עליונים, הם המנהיגים זה העולם כל א' וא' ביומו, לתת לכל שואל די מחסורו, כי כבר השפיע הבורא ית' בהם משעת הבריאה כל הכח הצריך לכל א' וא' בזמנו. עכ"ל.

כתר מלכות.

ובדרות הראשונים נתן ה' נשמות גדולות הכוללות חלקים רבים מאוד, ולכל חלק נתן ה' יום לתקנו. ולאחר שקלקלו, את בניהם הקים תחתם והקל להם העבודה. ומשם היה מחסר והלך והן היום בעוונותינו ימי שנותינו בהם שבעים שנה שהם כעשרים וחמש אלף חלקים בקירוב, ואף בזה רבים לא עומדים במלאכה.

וזה הסיבה שלעת זקנה יתמעטו כוחות האדם והרגשותיו, ואפי' זקני ת"ח שאמרו חז"ל כל זמן שמזקינים דעתם מתיישבת עליהם, היינו לשלול דעתם של ע"ה שדעתם מטרפת עליהם, אך לעולם כח השכל והתבונה יחלש. (אולי כוונת רבינו לכן החידוש בעומק העיון והשכל). והטעם לכל זה הוא מפני שנשאר רק חלקים מועטים ואין בהם כח לפעול כימים הראשונים שהיו חלקים רבים נמצאים במקומם, והגוף יכבד מפני מיעוט כוחות הנפש. ולזה המשילו חז"ל (ב"ר סב ב) את מיתת הזקנים לנר שכשם שהנר הולך ומתמעט, כך גם הזקן הולכים ומתמעטים חלקי נפשו.

קדמוניות היו חיים מאות בשנים ואילו אצלנו המופלג בשנים יגיע לגיל מאה. והמשיל משל למלך שחלק אבנים טובות לאומנים כדי לטשם ביופי והדר, ונתן לכל אחד מאות אלפי אבנים, ונתן לכל אחד זמן קצוב יום אחד לליטוש כל אבן. ושכרם איתם מי אשר יזדרז וישלים את תיקון וליטוש האבנים בתכלית, יקבל את האבנים לחלקו ונחלתו. וכאשר שלמו הימים, נמצא שלא זו בלבד שלא עשו מלאכתם, עוד קלקלו האבנים והשחיתום. וכעס המלך והצית אש בכל האומנים ההם. אחר קרא את בניהם של האומנים והקימם לעבודת הליטוש. אמנם במקום לתת להם מאות אלפי אבנים נתן להם מספר אבנים מועט בהרבה, כדי שיוכלו לזכות ולהצליח.

והנמשל בזה למלך ישראל אל-הי עולם ב"ה אשר חלק אבנים טובות שהם הנשמות, ובאמצעות התורה והמצוות הם הכלים אשר בהם נלטש היהלומים - הנשמות. והוא שאמרו חז"ל (זה"ק ח"א פג:): **כי באמצעות התעצמות האדם בעשות טוב וריחוק הרע על פי התורה, יעשה לנשמתו מעלה עליונה ויאיר אורה מאור תורה, ויכין לה כסא, גם יקנה לה**

ויקרבו ימי ישראל למות. מז כט. המפרשים נתקשו מהו הענין שקרבו הימים, וכי הימים עצמם קרבו ובאו, הלא כל יום במקומו עומד ולמחרת בא יום חדש. יעו"י ברמב"ן.

ורבינו האוה"ח הק' מפרש עומק הדברים עפ"י דברי האריז"ל בספר קהלת יעקב (נמצא בע"ח שער כ"ו פ"א), ותמצית דבריו שם שכל נשמה כוללת כמה וכמה חלקים, וכמספר חלקי נשמתו כך מספר ימי חייו. ותפקידו של האדם בכל יום ע"י מצוות התורה שעושה בכל יום לתקן את חלק הנשמה השייך ליום זה, וחסרון המצוות משאיר את אותו חלק הנשמה פגום רח"ל.

ולפי"ז מבאר רבינו את ענין השינה שמטרתה להעלות את אותו חלק של היום שעבר למעלה, והוא סוד דברי חז"ל דהשינה אחד משישים מהמיתה. וזהו חסד הבורא ית' שכל חלק שזכה ביומו אינו נפגם שוב - אפילו אם ירשיע האדם בימים שאחריו - כיון שכבר עלה. ולעומת זה חלק פגום יוכל לתקן ע"י תשובה.

עוד מבאר בזה רבינו מדוע בשנים

מעשים נחמדים המעוררים ליראת ה'

משנת המעשה

המשך מעמ' קודם

והוא ענה, אתה חושב שאגיד לך ספר הסודי שמועיל? אין סודות, היצר הרע כבר יודע כל ספרי המוסר, רק צריך לעבוד על עצמך לחלום עם יצה"ר.

מלמד להועיל

עוד מעשה מת"ח אחד שליט"א שכיון משמש בר"מ בישיבה חשובה בירושלים. שבצעירותו הלך להתייעץ עם מרן על עניין אחד שהיה לו מחלוקת עם הוריו, ובתוך הדברים שאלו מרן כמה אביו עוסק. אותו בחור שאביו שימש כפרופסור באוניברסיטה לא רצה לומר את כל האמת שתם ואמר שאביו מלמד.

אחר כמה משפטים שאלו הגראי"ל: "איפה אביך מלמד?" והלה נאלץ להשיב לו את מלוא האמת.

הרי זה היה מדהים איך אי אפשר היה לעבוד עליו!! בכל דבר הוא הרגיש את הסטייה או ההסתרה וידע לעמוד על הנקודות האמיתיות!

ועל זה יכול להעיד גם אנכי הקטן, שכשהוא לא רצה לומר משהו אי אפשר היה להוציא את זה ממנו בכל הטצדיקי שבעולם.

לאחר מספר חודשים הם נכנסו, ושוב נראה אותו מחזה חוזר על עצמו, הוא אומר שוב לרב שטיינמן מהפעם האחרונה הרב ממש חיזק אותי ואני כבר הרבה פחות נופל... אבל עדיין אני פה ושם נופל.

ושוב הרב שטיינמן קם מכיסאו, תופס את ידו בחוזקה, מחבק ומנשק אותו, ואומר 'אתה מצליח להתגבר, אתה לא מבין כמה זכויות יש לך'. וכך חוזר שוב ושוב כמה הוא צדיק שהוא זוכה מידי פעם להתגבר, למרות הקושי העצום שיש לו.

ושוב מרן הגראי"ל מבקש מהרב ברנשטיין שייכנסו אליו אחרי תקופה.

בפעם השלישית שנכנסו אליו, הוא כבר סיפר לרב שטיינמן שהוא נגמל לגמרי ממה שהוא עבר. והמוחה המפעים חזר על עצמו בשלישית, הרב שטיינמן קם מכיסאו, מחבק ומנשק אותו ואומר לו שוב ושוב כמה זכויות יש לו וכמה הוא צדיק. תבינו זה ממש געוואלד בעיני הרב שטיינמן, זה לא יהודי קדוש, זה ממש קודש הקודשים.

הספר הסודי

לפני כמה שנים היה לי חברותא, בחור, ששאלו באיזה ספר מוסר יש לו ללמוד

העומד מולי ומה הרב אומר לו, מה יש לעשות וכיצד ניתן לנסות ולהיצל.

מרן הרב שטיינמן הסתכל בו במאור פנים. לא צעק, לא הפחיד, לא כלום, הוא פשוט קם מכיסאו, נתן לו יד בחוזקה, חיבק אותו ונישק אותו, ואמר לו בקול רם 'אתה מצליח להתגבר מידי פעם, אתה לא מבין כמה אני מקנא בך, כמה זכויות יש לך, איזה שר יש לך על זה'.

הרב שטיינמן חזר ואמר לו שוב ושוב, כמה הוא צדיק שהוא זוכה מידי פעם להתגבר - למרות הקושי העצום שיש לו להתמודד עם זה. "הצלחת להתגבר על זה מפעם לפעם, אתה לא מבין", ושוב הרב שטיינמן ממשיך לעמוד ואני מזכיר שמדובר באדם בגיל 95 שעומד וממשיך לחבק את אותו בעל תשובה.

הרב ברנשטיין אמר לי שבאותו זמן הוא היה ממש נסער, הוא בחיים לא ראה את הרב שטיינמן עומד ומחבק ומנשק ככה בנאדם, ועוד יהודי בכזה מצב.

בסיום השיחה הרב שטיינמן ביקש ממנו שייכנס אליו שוב יחד עם הרב ברנשטיין, לאחר תקופה.

הוא מחזיק תורה? התורה מחזיקה אותו. **כבודו מלא**

הגיע אליו יהודי חסידי ושאל אם להחליף משרה של מג"ש בישי"ק למג"ש ביישי"ג. בין השיקולים הוא מנה את ענין הכבוד להיות ר"מ ביישי"ג. רבינו ענה לו מה שענה ואח"כ קם וליווהו עד הדלת! אח"כ שאלוהו על מה ולמה? אמר במתק לשונו: כל יום עומדים פה אנשים ומסבירים כל מיני הסברים, ובאמת הם מתכוונים לכבוד. סוף סוף בא יהודי ואמר בדיוק את מה שהוא חושב בלי רמאות, וראוי ע"כ לכבדו!

התגבר כארי

סיפר הרב ברנשטיין משגיח בישיבת גאון יעקב: יום אחד נכנסתי עם בעל תשובה אחד למרן הרב שטיינמן, אותו בעל תשובה היה בעל תשובה גמור - חוץ מנושא מסוים שאין המקום לפרטו כאן, שהוא היה נופל בו עד עמקי שאול. אותו בעל תשובה היה מתמודד ונופל, ושוב מתמודד ושוב נופל, ושוב הנפילה הייתה עד עמקי שאול.

נכנסתי אתו למרן הרב שטיינמן, זה היה לפני כעשור, בעת שהרב שטיינמן היה בגיל 95, וסיפרתי לו על בעל התשובה